Sayı : 20
Konu: Fıkıh Köşesi hk.da

1. **Bazen farklı ülkelerde, mesela Suudi Arabistan'da hilalin görüldüğü söylenerek;**

Avrupalı Müslümanlar ramazan ayı orucuna erken başlayabiliyor ya da bayramı erken/geç yapabiliyor. Hilali görmede ölçü nedir? Bu tür durumda Müslümanlar nasıl hareket etmeliler?

Bilindiği gibi öteden beri iki tür takvim sistemi kullanıla gelmiştir. Bunlardan biri güneşin doğup batmasına; yani güneşin hareketlerine bağlı olarak takip edilen takvim sistemidir ki, buna Şemsî Takvim sistemi denir. Şubat ayı bazan 28, bazan da 29 çeker, diğer ayların bir kısmı da 30 ve 31 gün çekerler.

Diğer takvim sistemi ise, ay'ın hareketlerine göre tesbit edilen takvim sistemidir ki, Kamerî Takvim sistemi denir. Bu sisteme göre aylar genellikle 29 gün, bazan da 30 gün çeker. Bazı aylar da nadiren 28 gün çekebilir.

İslâmî ibadetlerin bir kısmı, oruç ve hac gibi; Kamerî Takvim sistemine uygun olarak gerçekleşir.

Kameri aylar, ay'ın kavuşum (içtima) durumundan sonra batı ufkunda görülmesi veya güneş battıktan sonra görülebilecek şekilde ufkun üstünde mevcut olduğunun kesin olarak bilinmesiyle başlar. Aynı şekilde hilalin tekrar görülmesiyle sona erer.

Oruç ibadetinin tutulacağı ay da bu Kamerî takvimin Ramazan ayıdır. Çünkü Cenab-ı Hak Kur'an'ında: "***Ramazan ayı... İnsanlar için hidayet olan ve doğru yolu ve (hak ile batılı birbirinden) ayıran apaçık belgeleri (kapsayan) Kur'an onda indirilmiştir. Öyleyse sizden kim bu aya şahid olursa artık onu oruçlu geçirsin***." **(Bakara, 2:185)** Hz. Peygamber (s.a.v.) efendimiz de: "***Hilali görünce oruca başlayın, onu tekrar görünce bayram yapın. Eğer hilali göremezseniz Şaban ayını otuza tamamlayınız***" **(Buharî, 6/481; H. No: 1776)** buyurarak bu ayı tesbit etmedeki usûlü tarif buyurmuştur.

Buradan hareket ederekle biz hilalleri tesbit ederken, aktif üyesi olduğumuz Avrupa Fetva ve Fıkhî Araştırmalar Konseyi'nin Mayıs 1999'da Köln Konferansında, Haziran 2008 tarihinde Genel Merkezimizde yapılan toplantıda ve Avrupa Fetva ve Fıkhî Araştırmalar Konseyinin 30 Haziran-4 Temmuz 2009 tarihinde yapılan İstanbul toplantısında alınan kararlara istinad ediyoruz. Bu kararlara göre, ister çıplak gözle, isterse modern ilmin rasat metotlarıyla olsun, asıl olan hlal'in ru'yeti=görülmesi gerekir. Bunun yanında astronomların hesapla tespit ettiği Kamerî aybaşlarına da dinen itibar edilir. Ancak onların bu tespitlerini hilal'in güneş battıktan sonra ve

görüşe mani engellerin bulunmaması halinde gözle görülebilecek şekilde, ufukta fiilen mevcut olması esasına dayandırmaları gerekir ki, buna hükmî ru'yet denir. Bir diğer karar da hilal'in görülebilmesi için belli bir yer şart değil; yeryüzünün herhangi bir bölgesinde hilal'in görülmesinin sabit olması yeterlidir.

Biz bu esaslar çerçevesinde hilal tesbitini cemaatimizle paylaşıyoruz. Soruda ifade edilen ülkelerin hangi çerçevede bu ilanları yaptığını kesin olarak bilememekle beraber onların da rasat raporlarıyla bu ilanları yaptığını tahmin ediyoruz. Cemaat olarak biz kendi kurumlarımızın kararları gereğince hareket edersek –Allah'ın izni ile- doğru çizgi üstünde kalmış olurlar.

2. Bir Müslüman, yaşadığı ülkede Ramazan orucunu tutup bayram namazını;

Kıldıktan sonra batı yönündeki başka bir ülkeye yolculuk yapsa ve o ülkede Müslümanların oruç tuttuklarını görse, kendisi yolculuğa çıkmadan önce Ramazan orucunu bitirdiği için onlarla birlikte oruç tutması gerekir mi?

Şartlarına uygun olarak oruca başlayan bir müslüman, yine şartlarına uygun olarak bayram yapmış, arkasından biraz daha batıda olan ülkeye gitmiş olsa, o bölge de aynı şartlarda oruca başlamışlar ise, hilalin doğduğu yerlerin değişik olmasına itibar etmeyen görüşe göre (örneğin Hanefi mezhebinde olduğu gibi) bu şahsın bir gün daha kaza etmesi gerekir. Hilalin doğduğu yerin değişikliğini kabul edene görüşe göre, orucunu tutmuş, bayramı da yapmıştır. Hiçbir şey lazım gelmez. Çünkü bu gibi haller ancak bir gün farkeder.

3. En geç hangi vakte kadar ramazan orucuna niyet edilmelidir?

Ramazan orucu, tayin edilmiş adak ve mutlak nafile oruçlar için niyetin zamanı, güneşin batışından başlar, sabahleyin kuşluk vaktine kadar devam eder. Bu iki zaman arasında niyet etmek caizdir. Kuşluk vaktinden sonra, güneş tam tepeye ulaştıktan sonra niyet etmek caiz değildir.

4. Gece ve gündüzün sürekli olarak 24 saatten uzun olduğu ülkelerde oruç nasıl;

tutulmalıdır? Bazı ülkelerde 20 saat oruç tutulurken (Danimarka), diğer bazı ülkelerde 2 saat oruç tutulduğu (Rusya'nın Murmansk şehri) görülmektedir. Burada bir adaletsizlik söz konusu değil mi? Kim ne kadar oruç tutmalı?

"Sabahın beyaz ipliği (aydınlığı), siyah ipliğinden (karanlığından) ayırt edilinceye kadar yeyin, için, sonra akşama kadar orucu tamamlayın". (Bakara, 2:187) âyeti oruca başlama ve bitirme zamanını tayin etmektedir. Bu zaman imsak vakti ile güneşin tamamen battığı zaman arasında kalan vakittir. Bu durum kuzeyden 45. enlemden

kuzeyde kalan ülkelerde her mevsimde aynı değildir. Dolayısı ile bu coğrafyada yaşayan insanlar, oruçlarını kendilerine en yakın olan yere kıyas ederek tutacaklardır. Namazlardaki durum da aynıdır. İnsanların bir kısmı uzun bir kısmı da kısa bir zaman oruç tutacaklardır. Orucun karşılığı sevaptır. Zahmetle yapılan ibadetlerin ecir ve mükafatı da farklıdır ve ziyadedir. Dolayısı ile bir adaletsizlik söz konusu değildir. Kaldı ki, dinimizde zorluklar kaldırılmıştır. İnsanlar gücünün yettiği ibadetleri yaparlar. Yetmediği yerde de başka şekillerde telafi ederler. Bunların da kendilerine has uygulamaları vardır. Allah en iyisini bilir.
IGMG Irşat